

काण्याधारप्रयाजाज्यभागादीनि तेषां च सकृदेव क्रियाः अल्पे^{१)} ह्यवयवे तेषां प्रधानाभिसम्बन्ध इष्यते न हि यद्यदङ्गं क्रियते तत्तदेव प्रधानेनाभिसम्बन्धमुपयाति यदाङ्गम् न तदा प्रधानम् यदा प्रधानम् न तदाङ्गमिति तस्मादल्पेऽवयवेऽङ्गापूर्वसम्बन्धः आम्नानसामर्थ्यात् अतः सकृत्क्रिया आधारादीनाम् तेन मुख्यसंनिधिन्यायादङ्गिसंनिधावेवानुष्ठानमिति । अनेन न्यायेन कर्ममध्ये या इष्टयः व्रातपतीयाद्याश्च आपतन्ति ता अनुष्ठेया इति । सायम्प्रातर्दीहार्ता-
 वैन्द्रं पञ्चशरावमोदनं निर्वपेत्पुरोडाशं वा ॥२॥ एवं हि श्रूयते यस्योभयं हविरार्तिमार्हेद्वैन्द्रं पञ्चदं निर्वपेदिति सांनाय्यं हि प्रकृत्यैतच्छ्रूयते तेन न हविर्मात्रार्तो पञ्चशराव ओदनः पुरोडाशो वेति विकल्पः । इदानीमिदं विचार्यते किमुभयार्तो पञ्चशरावः उतान्यतरार्तावपीति किं तावद्युक्तम् उभयार्ताविति उभयोर्हि श्रूयते यस्योभयं हविरार्तिमार्हेदिति एवं प्राप्तः आह-
 भेदेनाप्युपपातात् ॥३॥ अन्यतरार्तावपि भवति पञ्चशरावः हविर्विशिष्टार्ति-
 निर्मितम् तत्रोभयशब्देन विशेष्यमाणे वाक्यं भिद्येत तस्मादन्यतरार्तावपि भवति । इदानीमिदं विचार्यते पञ्चशरावः किं प्रतिनिधिः उत निमित्ते नैमित्तिकं प्रायश्चित्तमिति किं तावत्प्राप्तम् सूत्रेणैव पक्षः तत्प्रतिनिधिः ॥४॥ तस्य सांनाय्यस्य विनष्टस्य सतः प्रतिनिधिरयम् द्रव्ये नष्टे द्रव्यान्तरं विधीयमानं तत्कार्यमेव भवति तस्मात्प्रतिनिधिरिति । प्रायश्चित्तं वा देवताश्रुतेः ॥५॥ वाशब्दः पक्षान्तरपरिग्रहे प्राप्तेनेतत् न प्रतिनिधिः कुत एतत् देतेः देवता ह्यत्र श्रूयते ऐन्द्रं पञ्चशरावमिति देवतासम्बन्धाद्यागविधानम् नन्वैन्द्रमित्यनुवादः ततश्च द्रव्यमात्रविधानम् नेत्युच्यते अनुवादमात्रं ह्यनर्थकं भवति अपि चानुवादोऽसमञ्जस एव पक्षे महेन्द्रस्यापि सांनाय्यदेवतात्वात् तस्मात्प्रायश्चित्तमिति । देवः प्रयोजनम् नैमित्तिकानन्तरं पुनः सांनाय्यमुत्पाद्य यागः कार्यः । चतुर् सांनाय्यालाभे ॥६॥ अर्तो सत्यां सांभे सति चतुर् भवतः । देवः वाचनिकः प्रतिनिधिरयम् प्रधानयागसाधनभूतावदानमात्रपर्याप्तस्यापि सांनाय्यस्यालाभे अप्राप्तौ सायम्प्रातर्दीहयोः स्थाने चतुर् भवतः ।

१) ? अन्ते K.